

ใบความรู้ที่ ๖ เรื่อง กริยาราชศัพท์
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง รังสรรค์พจนศิลป์ ยลยนิวรรณคดี
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง กริยาราชศัพท์
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

กริยาราชศัพท์

คำกริยาในภาษาไทยมีคำราชศัพท์ตามประเภทของบุคคลเช่นเดียวกับคำนาม โดยจำแนกได้ดังนี้

๑. กริยาราชศัพท์ที่เป็นราชศัพท์อยู่ในตัวของมันเอง คือ กริยาที่เป็นคำโดดซึ่งบัญญัติขึ้นใช้เฉพาะพระราชหรือเจ้านายเท่านั้น มีหลักการใช้ดังนี้

คำกริยาราชศัพท์ ที่ใช้ได้ทันที ได้แก่ (ห้ามใช้ ทรง นำหน้า)

เสวย (กิน)	บรรทม (นอน)	โปรด (ชอบ)	ประทับ (นั่ง อยู่)
กริ้ว (โกรธ)	เสด็จขึ้น (ขึ้น)	ประสูติ (เกิด)	ประจวบ (ป่วย)
สร่ง (อาบน้ำ)	ผนวช (บวช)	เสด็จพระราชดำเนินไป (เดินทางไป)	

๒. กริยาราชศัพท์ที่ใช้ “ทรง” นำหน้า คือ คำกริยาที่มี “ทรง” นำหน้า มีคำอื่นตามหลัง ซึ่งคำที่ตามหลังนั้น จะใช้คำนามหรือกริยาก็ได้ แต่เมื่อประสมกันแล้วนับว่าเป็นคำกริยาราชศัพท์ จำแนกได้ดังต่อไปนี้

๓.

- ✓ ใช้ ทรง + กริยาธรรมดา เช่น ทรงเล่น ทรงเจ็บ ทรงใช้ ทรงวิ่ง
- ✓ ใช้ทรง + นามธรรมดา เช่น ทรงช้าง ทรงดนตรี ทรงเครื่องใหญ่
- ✓ ใช้ทรง + นามราชศัพท์ เช่น ทรงพระราชนิพนธ์ ทรงพระราชนิพนธ์ ทรงพระราชปฏิสันถาร

***** ห้ามใช้ ทรง + กริยาราชศัพท์ *** (ถ้าจะใช้ต้องทำให้เป็นคำนามก่อน)**

๔. กริยาราชศัพท์ที่ใช้คำ “เสด็จ” นำหน้า คือ คำกริยาที่มี “เสด็จ” นำหน้า และมีคำอื่นตามหลัง ซึ่งคำที่ตามหลังนั้นจะใช้คำสามัญหรือคำที่เป็นราชศัพท์อยู่แล้วก็ได้

- ✓ เสด็จ + กริยาธรรมดาบางคำ เช่น เสด็จเข้า เสด็จออก เสด็จขึ้น เสด็จลง
- ✓ เสด็จ + ราชศัพท์ เช่น เสด็จประพาส เสด็จประทับ
- ✓ เสด็จ + นามราชศัพท์ เช่น เสด็จพระราชสมภพ เสด็จพระราชดำเนิน

ข้อควรระวัง

๑. การใช้ “เสด็จพระราชดำเนิน”

- เสด็จพระราชดำเนิน หมายถึง เดินทางโดยยานพาหนะ หรือเดินทางตามทางลาดพระบาท ดังนั้น ต้องเติมคำที่เป็นใจความไว้ข้างหลัง เช่น เสด็จพระราชดำเนิน **โดยรถยนต์พระที่นั่งไปยัง พระบรมมหาราชวัง**, เสด็จพระราชดำเนิน **ไปทรงตรวจพลสวนสนาม**

๒. การใช้คำว่า “ถวาย”

- ใช้ ใ้สำหรับรับเสด็จหรือรับเสด็จ **ไม่ใช่** ถวายการต้อนรับ
- ใช้ มีความจงรักภักดี หรือ จงรักภักดี **ไม่ใช่** ถวายความจงรักภักดี

๓. การกล่าว “ขอบคุณ”

- **ขอบใจ** ใช้สำหรับสุภาพชนที่เสมอกัน ผู้ใหญ่ใช้พูดกับผู้น้อย พระราชวงศ์ ทรงใช้กับคนสามัญ และ พระราชาทรงใช้กับประชาชน
- **ขอบพระทัย** ใช้สำหรับคนสามัญกล่าวกับพระราชวงศ์, พระราชวงศ์ทรงใช้กับพระราชวงศ์หรือ พระราชาทรงใช้กับพระราชวงศ์

๔. การถวายของแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

- ถ้าเป็นของเล็ก ใช้คำว่า “**ทูลเกล้าฯ ถวาย**” อ่านว่า ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย
- ถ้าเป็นของใหญ่ ใช้คำว่า “**น้อมเกล้าฯ ถวาย**” อ่านว่า น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวาย

คำราชาศัพท์ที่มักพบบ่อย

คำราชาศัพท์	คำสามัญ
๑. กริ้ว	โกรธ
๒. แยมพระโอษฐ์	ยิ้ม
๓. ทรงพระอักษร	อ่าน,เขียนหนังสือ
๔. ทรงธรรม	ฟังเทศน์
๕. ทรงพระสุบิน	ฝัน
๖. ทรงกีฬา	เล่นกีฬา
๗. เทียบเครื่อง	ชิมอาหาร

คำราชาศัพท์	คำสามัญ
๘. สดับปกรณ์	บังสุกุล
๙. โสกันต์	โกนจุก
๑๐. กราบถวายบังคมลา	ลาพระมหากษัตริย์
๑๑. ทูลลา	ลาพระราชวงศ์
๑๒. ถวายบังคม	ไหว้
๑๓. เชิญเสด็จ	เชิญไป อุ้ม
๑๔. เชิญ	ถือ ยก นำไป